

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут оперативно-рятувальних сил

Кафедра психології діяльності в особливих умовах

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З КРИЗОВОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ

циклу вибіркової підготовки

за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

за спеціальністю 053 Психологія

Рекомендовано кафедрою психології

діяльності в особливих умовах

на 2025-2026 навчальний рік.

Протокол від _____ 2025 №__

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Практикум з кризової психотерапії»

2025 рік

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1. Анотація

Навчальний курс передбачає формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних умінь, необхідних для надання професійної психологічної допомоги особистості, яка перебуває у кризовому стані. У межах дисципліни розглядаються сучасні підходи до кризової психотерапії, принципи та методи роботи з особами, що переживають гострі психологічні та життєві кризи, а також техніки стабілізації емоційного стану та відновлення психічної рівноваги. Особлива увага приділяється розвитку професійної рефлексії, етичним аспектам роботи з кризовими клієнтами та забезпеченню їхньої психологічної безпеки. Вивчення дисципліни забезпечує інтеграцію теоретичних знань із практичними навичками, сприяє становленню професійної ідентичності майбутніх психологів та підвищує їх готовність до ефективного надання кризової психотерапевтичної допомоги.

2. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Амурова Яна Володимирівна, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, доктор філософії з психології
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 213. Номер телефону: 0979788935
E-mail	amurova_yana@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Глибинна психологія, групова психокорекція, психоаналіз, психологічне консультування, особливості тренінгової роботи, психомалюнок та його використання в психологічній практиці
Професійні здібності	Навички навчання та викладання; організація та проведення наукових досліджень; ведення тренінгових груп та груп глибинної психокорекції за методом АСПП; здійснення психологічного консультування з використанням психомалюнку
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Доктор філософії з психології. Автор та співавтор понад 35 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

3. Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті інституту (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/time-table/student>). Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру у час, який попередньо погоджується з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни

Полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти готовності та компетентностей для практичної діяльності в сфері кризової психотерапії; формуванні професійних компетентностей, які дозволять ефективно проводити кризове консультування, використовувати відповідні методи та техніки психотерапії, а також розвивати навички емоційної стабільності та професійного самоконтролю під час роботи з клієнтами, які перебувають у кризовому стані.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна, вечірня)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Вибіркова	
Навчальний рік	2025-2026	
Семестр	8	8
Обсяг дисципліни:		
в кредитах ЄКТС	4	4
загальна кількість годин	120	120
кількість модулів	1	1
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):		
лекції	18	10
практичні заняття	22	2
семінарські заняття	-	-
самостійна робота (годин)	80	108
індивідуальні завдання	на вибір	
Форма підсумкового контролю	диференційований залік	

6. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: основи психологічної практики, патологічна та клінічна психологія, психологічна підготовка та готовність до діяльності в екстремальних умовах, основи соціально-психологічної реабілітації.

Постреквізити: переддипломна практика, виконання та захист кваліфікаційної роботи.

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

– досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР 1
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ПР 2

Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.	ПР 13
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	ПР 16
Організовувати та надавати невідкладну психологічну допомогу та підтримку особам, які постраждали унаслідок дії стрес-факторів в зоні надзвичайної ситуації.	ПР 21

– формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	Абревіатура
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК 1
Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т. ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).	СК 8
Здатність дотримуватися норм професійної етики.	СК 10

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ПРАКТИКУМ З КРИЗОВОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ

Змістовий модуль 1. Методологічні основи кризової психотерапії

Тема №1. Кризова психотерапія та кризове консультування у науковій літературі

Література: [Баз. 1-3, 6. Доп.: 1, 3, 6-9].

Тема №2. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях

Література: [Баз.: 2, 5, 8. Доп.: 3, 5, 8].

Тема №3. Складові психотерапевтичного процесу та напрямки, які використовуються у кризовій психотерапії

Література: [Баз. 1-3, 6. Доп.: 1, 3, 6-9].

Змістовий модуль 2. Практики консультування та терапії в кризових ситуаціях

Тема №4. Психодинамічний напрямок у кризовій психотерапії

Література: [Баз.: 1-4. Доп.: 1-6, 7, 9].

Тема №5. Когнітивно-поведінкова психотерапія у кризовому консультуванні

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1, 6-9].

Тема №6. Екзистенційно-гуманістичний напрямок у кризовій психотерапії

Література: [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1, 3, 5, 7].

Тема №7. Групова психотерапія у роботі з кризою*Література:* [Баз.: 1-3, 5, 7. Доп.: 1, 3, 5, 7].**Тема №8. Психотерапія осіб, що пережили травмівні події війни***Література:* [Баз.: 1-3, 5. Доп.: 1, 3, 5, 7].**Підсумкова модульна робота****Диференційований залік****9. Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна форма: денна, вечірня)**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин за формами навчання					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практ. заняття	семінар. заняття	самостійна робота*	поточний контроль
МОДУЛЬ 1. ПРАКТИКУМ З КРИЗОВОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ						
Змістовий модуль 1. Методологічні основи кризової психотерапії						
Тема №1. Кризова психотерапія та кризове консультування у науковій літературі	14	2	2	-	10	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №2. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях	14	2	2	-	10	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №3. Складові психотерапевтичного процесу та напрямки, які використовуються у кризовій психотерапії	16	4	2	-	10	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Разом за змістовим модулем 1	44	8	6	-	30	-
Змістовий модуль 2. Практики консультування та терапії в кризових ситуаціях						
Тема №4. Психодинамічний напрямок у кризовій психотерапії	14	2	2	-	10	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №5. Когнітивно-поведінкова психотерапія у кризовому консультуванні	14	2	2	-	10	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №6. Екзистенційно-гуманістичний напрямок у кризовій психотерапії	14	2	2	-	10	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №7. Групова психотерапія у роботі з кризою	14	2	4	-	8	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №8. Психотерапія осіб, що пережили травмівні події війни	14	2	4	-	8	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Разом за змістовим модулем 2	70	10	14	-	46	-

Підсумкова модульна робота	6	-	2	-	4	письмові завдання
Диференційований залік	-	-	-	-	-	-
ВСЬОГО	120	18	22	-	80	-

Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна форма: дистанційна)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин за формами навчання					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практ. заняття	семінар. заняття	самостійна робота*	поточний контроль
МОДУЛЬ 1. ПРАКТИКУМ З КРИЗОВОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ						
Змістовий модуль 1. Методологічні основи кризової психотерапії						
Тема №1. Кризова психотерапія та кризове консультування у науковій літературі	14	2	-	-	12	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №2. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях	14	-	-	-	14	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №3. Складові психотерапевтичного процесу та напрямки, які використовуються у кризовій психотерапії	14	2	-	-	12	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Разом за змістовим модулем 1	42	4	-	-	38	-
Змістовий модуль 2. Практики консультування та терапії в кризових ситуаціях						
Тема №4. Психодинамічний напрямок у кризовій психотерапії	14	-	-	-	14	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №5. Когнітивно-поведінкова психотерапія у кризовому консультуванні	14	2	-	-	12	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №6. Екзистенційно-гуманістичний напрямок у кризовій психотерапії	14	-	-	-	14	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №7. Групова психотерапія у роботі з кризою	14	2	-	-	12	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Тема №8. Психотерапія осіб, що пережили травмівні події війни	14	2	-	-	12	опитування, письмові завдання, індивідуальна робота
Разом за змістовим модулем 2	70	6	-	-	64	-
Підсумкова модульна робота	4	-	-	-	4	письмові завдання
Диференційований залік	4	-	2	-	2	-
ВСЬОГО	120	10	2	-	108	-

* Примітка: самостійна робота здійснюється за методичними рекомендаціями щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Практикум з кризової психотерапії».

10. Орієнтовна тематики індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень тощо.

Тематика індивідуальних занять, що наведена у програмі є орієнтовною. Здобувачам надається право вільного вибору теми індивідуальної роботи, що повинна відповідати таким критеріям як: актуальність та відповідність завданням навчальної дисципліни.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів викладені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на кафедрі психології діяльності в особливих умовах.

1. Що таке кризова ситуація? Дайте визначення та наведіть приклади різних видів криз.
2. Які основні етапи розвитку кризових ситуацій ви знаєте?
3. Які особливості психологічного стану людини під час кризи?
4. Як можна класифікувати кризи за їх походженням? Наведіть приклади кожного типу.
5. Що таке посттравматичний стресовий розлад (ПТСР)? Які його основні симптоми?
6. Які методи психодіагностики використовуються для оцінки стану людини в кризі?
7. Які існують основні стратегії подолання кризи?
8. Поясніть відмінності між первинною та вторинною травматизацією.
9. Що таке кризова інтервенція та які її основні цілі?
10. Які існують методи кризової інтервенції? Наведіть приклади.
11. Як відрізняється робота психолога в кризовій ситуації з дітьми, підлітками та дорослими?
12. Яка роль когнітивно-поведінкової терапії в кризовій психології? Як вона застосовується?
13. Яку роль відіграє підтримка соціального оточення в подоланні кризових ситуацій?
14. Які основні принципи етичної роботи психолога в умовах кризи?
15. Як проявляється синдром вигорання у кризових психологів і як йому можна запобігти?
16. Поясніть поняття «вторинна травматизація» та її вплив на кризових психологів.
17. Які види психологічної допомоги можна надати особам, які пережили насильство?
18. Як працювати з людьми, які пережили втрату близької людини? Які фази горя ви знаєте?
19. Як підготуватися до роботи з групами, що пережили колективну травму (наприклад, стихійні лиха)?

20. Які особливості кризової роботи з людьми, які мають суїцидальні наміри?
21. Які фактори ризику суїциду ви знаєте і як їх можна виявити?
22. Що таке емоційна підтримка і як вона може бути корисною в кризових ситуаціях?
23. Які існують техніки релаксації для зняття стресу у кризових ситуаціях?
24. Які особливості психологічної роботи з біженцями та переселенцями?
25. Що таке кризова профілактика і як вона може бути реалізована на рівні спільнот?

11. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах:** навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання:**

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; трудуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

12. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, стандартизовані тести, виконання творчих завдань, наскрізні та командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень, виконання практичних завдань, доповіді.

13. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Відповідність 100-бальної шкали оцінювання іншим шкалам оцінювання наведена в таблиці.

**Таблиця відповідності 100-бальної шкали
оцінювання іншим шкалам оцінювання**

100-бальна шкала	Шкала ЄКТС	4-бальна шкала
90-100	A	відмінно
80-89	B	добре
65-79	C	
55-64	D	задовільно
50-54	E	
35-49	FX	незадовільно

14. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних завдань, проектної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі підсумкової модульної роботи та диференційованого заліку.

15. Розподіл та накопичування балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі очної форми, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є: диференційований залік

Модуль 1 (розподіл балів)											
Поточний контроль та самостійна робота								Індивідуальні завдання	Підсумкова модульна робота	Залік	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2								
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8		до 30	Т. 1-8	-
до 5	до 5	до 5	до 5	до 5	до 5	до 10 (5+5)	до 10 (5+5)	до 20			

Розподіл балів, які отримують здобувачі заочної форми навчання, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є: диференційований залік

Модуль 1 (розподіл балів)											
Поточний контроль та самостійна робота								Індивідуальні завдання	Підсумкова модульна робота	Залік	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2								
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8		до 50		
-	-	-	-	-	-	-	-	до 20			

Примітка: за виконання творчих робіт з навчальної дисципліни здобувачу можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів не має перевищувати 20. Максимально можлива сума підсумкової оцінки з дисципліни (з урахуванням додаткових заохочувальних балів) – 100 балів. Види творчих робіт та критерії щодо їх оцінювання наведені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на кафедрі психології діяльності в особливих умовах (розділ «Оцінювання творчих робіт»).

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми освітнього процесу:

– поточне оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять;

– оцінка (бали) за індивідуальну роботу;

– оцінка (бали) за виконання творчих робіт;

– підсумковий контроль успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті здійснюється в діапазоні від 0 до 5 балів:

5 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни.

4 бали – завдання виконане повністю, але відповіді обґрунтуванні недостатньо.

3 бали – завдання виконане не в повному обсязі, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки.

2 бали – завдання виконане частково, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені помилки.

1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання. При виконанні практичних завдань оцінюється вміння правильно підібрати психодіагностичний комплекс, технології психологічної допомоги в кризових ситуаціях та вміння їх застосовувати на практиці.

Підсумкова модульна робота є складовою підсумкового контролю і здійснюється шляхом проведення письмової контрольної роботи у межах залікового модулю дисципліни.

Кожен варіант підсумкової модульної роботи складається з двох завдань (теоретичного і практичного). Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів очної та заочної форм навчання при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

Сума балів за виконання одного завдання складає 10 балів:

0-2 бали – робота не відповідає завданню; відсутні ключові поняття; спостерігається поверхневий або фрагментарний виклад матеріалу; грубі помилки у використанні термінів та понять.

3-4 бали – часткове виконання завдання; подано окремі правильні положення, проте відсутня логіка та послідовність викладу; недостатнє розкриття змісту кризової психотерапії; значні теоретичні неточності.

5-6 балів – робота в цілому відповідає темі; наявні базові знання з предмета; проте подання матеріалу неповне, обмежене прикладами; недостатня аргументованість; можливі окремі термінологічні помилки.

7-8 балів – достатньо повне розкриття змісту; використання теоретичних положень кризової психотерапії з прикладами практичного застосування; робота логічна та структурована, однак може містити окремі недоліки чи несуттєві помилки.

9 балів – високий рівень виконання завдання; повне й послідовне розкриття теми; вірне застосування термінології; наведено аргументовані приклади з практики кризової психотерапії; робота демонструє розуміння як теоретичних, так і прикладних аспектів.

10 балів – відмінний рівень виконання; глибоке і системне розкриття теми; бездоганне використання термінології; логічність, послідовність та науковий стиль викладу; наявність авторських висновків і креативних підходів до аналізу проблематики кризової психотерапії.

Підсумковим контролем успішності з дисципліни є диференційований залік, який полягає в накопичувальній оцінці в балах із засвоєння здобувачами навчального матеріалу дисципліни на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань, різних видів навчальних робіт на семінарських та практичних заняттях, визначених робочою програмою.

Складання заліку здобувачами заочної форми навчання відбувається у формі виконання письмової залікової роботи, яка складається з трьох завдань, та виставлення підсумкових балів (з урахуванням накопичених балів за виконання індивідуальних завдань, контрольну роботу) за навчальну дисципліну. Вага одного правильно вирішеного завдання становить 10 балів:

0-2 бали – робота не відповідає завданню; відсутні ключові поняття; спостерігається поверхневий або фрагментарний виклад матеріалу; грубі помилки у використанні термінів та понять.

3-4 бали – часткове виконання завдання; подано окремі правильні положення, проте відсутня логіка та послідовність викладу; недостатнє розкриття змісту кризової психотерапії; значні теоретичні неточності.

5-6 балів – робота в цілому відповідає темі; наявні базові знання з предмета; проте подання матеріалу неповне, обмежене прикладами; недостатня аргументованість; можливі окремі термінологічні помилки.

7-8 балів – достатньо повне розкриття змісту; використання теоретичних положень кризової психотерапії з прикладами практичного застосування; робота логічна та структурована, однак може містити окремі недоліки чи несуттєві помилки.

9 балів – високий рівень виконання завдання; повне й послідовне розкриття теми; вірне застосування термінології; наведено аргументовані приклади з практики кризової психотерапії; робота демонструє розуміння як теоретичних, так і прикладних аспектів.

10 балів – відмінний рівень виконання; глибоке і системне розкриття теми; бездоганне використання термінології; логічність, послідовність та науковий

стиль викладу; наявність авторських висновків і креативних підходів до аналізу проблематики кризової психотерапії.

Здобувач допускається до складання підсумкового контролю, якщо він виконав усі види обов'язкових робіт, що передбачені робочою програмою дисципліни.

У разі не згоди із результатом підсумкового контролю або порушенням процедури його проведення здобувач має право на їхнє оскарження. Порядок такого оскарження викладений у Положенні про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України.

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, навчальних практик/практичних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання індивідуальних завдань здобувачів очної форми навчання здійснюється в діапазоні від 0 до 30 балів, заочної – від 0 до 50 балів і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 3 бали – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні літературні джерела;

2 бали – у роботі здобувачі в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерела, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Дотримано більшість вимог щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що складається лише з вітчизняних літературних джерел;

1 бал – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерела, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

5 балів – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

4 бали – робота виконана у повному обсязі із дотриманням визначеної структури за виключенням деяких елементів. Робота містить аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

3 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз,

висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, окремі висновки. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 3 бали – здобувач створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв’язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

2 бали – здобувач самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить доречні аргументи; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю; сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Групова презентація: 3 бали – усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації чітко визначена і добре розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення. Робота не переобтяжена текстом. Наявні гіперпосилання працюють коректно. Усі учасники групи беруть активну участь у висвітленні презентації;

2 бали – більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації. Робота дещо переобтяжена текстом, що ускладнює її сприйняття. Наявні гіперпосилання працюють. Переважна більшість учасників групи беруть участь у висвітленні презентації;

1 бал – більшість ідей у презентації виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація має порушену структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації. Окремі учасники групи або лише один з них може пояснити викладені ідеї;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності;

Проектна діяльність: 5 балів – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. Наявний творчий підхід до вирішення проблеми. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано використано доцільні методи. Містяться відповідні висновки з якісними і кількісними даними. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач вільно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання;

4 бали – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з незначними помилками;

3 бали – робота виконана. У роботі визначено об'єкт та предмет дослідження, що потребують уточнення. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить ілюстраційний матеріал, дещо перевантажений текстом, доповідач переважно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з помилками.

2 бали – робота виконана частково. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження. Використані методи переважно вжито доцільно. Містяться часткові висновки. Презентація проекту перевантажена текстом, доповідач слабо орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з грубими помилками;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження або вони відсутні. Використані методи недоцільні. Містяться часткові висновки. Презентація проекту відсутня, доповідач не орієнтується у поданому матеріалі;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності.

16. Перелік завдань для підготовки до модульного контролю знань

1. Дайте визначення таким поняттям: «криза», «кризове втручання» та «кризова психотерапія».

2. Охарактеризуйте принципи кризової психотерапії.

3. Опишіть типологію кризових станів особистості.

4. Назвіть методики дослідження особливостей переживання людиною кризових ситуацій.

5. Охарактеризуйте особливості проведення клінічного інтерв'ю.

6. Назвіть складові психотерапевтичного процесу та напрямки, які використовуються у кризовій психотерапії.

7. Опишіть роль логотерапії у кризовому консультуванні.

8. Опишіть розлади, при яких застосовується гештальт-терапія.

9. Назвіть основні цілі та методи поведінкової психотерапії.

10. Опишіть психодинамічний напрямок у кризовій психотерапії.

11. Охарактеризуйте роль когнітивно-поведінкової психотерапії у

кризовому консультуванні.

12. Дайте визначення поняттю «систематична десенсибілізація».
13. Опишіть методи аутогенного тренування і релаксації (м'язова релаксація за Джекобсоном).
14. Охарактеризуйте роль екзистенційно-гуманістичного напрямку у кризовій психотерапії.
15. Опишіть методики екзистенційного аналізу і логотерапії, які використовуються у кризовій психотерапії.
16. Охарактеризуйте застосування основних технік логотерапії в практиці психотерапії та кризовому консультуванні.
17. Опишіть особливості групової психотерапії у роботі з кризою.
18. Опишіть особливості кризової психотерапії в тренінговій діяльності.
19. Охарактеризуйте групову психотерапію з дітьми, які зазнали травмивного впливу.
20. Опишіть особливості групової роботи з батьками жертв сексуального насильства.
21. Опишіть особливості психотерапії осіб, що пережили травмивні події війни.
22. Назвіть основні напрями психотерапії особистості, що переживає події війни.
23. Опишіть особливості психологічного стану людини під час переживання кризи.
24. Назвіть основні стратегії подолання кризи.
25. Поясніть відмінності між первинною та вторинною травматизацією.
26. Охарактеризуйте особливості роботи з людьми, які мають посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).
27. Дайте загальну характеристику синдрому провини вцілілого.
28. Охарактеризуйте етапи психотерапії для осіб, що пережили травмивні події війни.
29. Назвіть особливості роботи з ветеранами бойових дій.
30. Перелічіть особливості кризової психотерапії для цивільних осіб, що пережили бойові дії.

17. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів.
3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.
5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.
6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і

проблематики індивідуальних завдань.

7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документа НУЦЗ України.

18. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні документи

1. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. №565 (зі змінами).

2. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» для підготовки бакалавра в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія. Черкаси: НУЦЗ України.

Базова література

1. Кокун О. М., Мороз В. М., Лозінська Н. С., Пішко І. О. Психологічна профілактика психотравматизації військовослужбовців Збройних Сил України: метод. посіб. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2021. 301 с.

2. Кризова психологія: навчальний посібник / за ред. О. В. Тімченка. Харків: НУЦЗУ, 2010. 401 с.

3. Олексюк О. Є. Психологія кризова та травмуючих ситуацій : навчально-методичний посібник. Миколаїв : СПД Румянцева, 2020. 420 с.

4. Психологія екстремальних та кризових ситуацій : навч.-метод. посіб. для студ. денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 053 «Психологія» / Романовський О. Г., Черкашин А. І., Грень Л. М. та ін. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 356 с.

5. Шевченко Н. Ф. Психологічна допомога в кризових та екстремальних ситуаціях: навч. посіб. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 192 с.

6. Шевченко О. Т. Психологія кризових станів. Київ : «Здоров'я», 2015. 120 с.

7. Шебанова В. І. Практики консультування та терапії в кризових ситуаціях: навчально-методичні рекомендації. Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В. С., 2017. 136 с.

8. Яцина О. Ф. Основи психотерапії: практикум. Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.

Допоміжна література

1. Амурова Я. Глибинно-психологічні чинники саморуйнівної поведінки суб'єкта. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. №2(4). 2022. С. 65-74.

2. Афанасьєва Н. Є. Особливості та ефективність психологічного консультування пожежних-рятувальників при переживаннях провини, сорому, кризи. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2016. Вип. 20. С. 3-14.

3. Байєр О. О. Життєві кризи особистості : навч. посіб. Дніпро : ДНУ, 2010. 244 с.
4. Булах І. С. Психологія життєвих криз особистості: навч. посіб. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 110 с.
5. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання. Наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.
6. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ : Педагогічна думка, 2016. 219 с.
7. Кризові стани в сучасних умовах: діагностика, корекція та профілактика / за ред. Л. М. Юр'євої. Київ : Видавництво ТОВ «Галерея Принт», 2017. 174 с.
8. Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя: зб. матеріалів доп. учасн. V Міжнародної наук.-практ. конф. / Сумський держ. пед. ун-т імені А. С. Макаренка. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 477 с.
9. Титаренко Т. М. Посттравматичне життєтворення: способи досягнення психологічного благополуччя: монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 160 с.
10. Coombs T., Holladay S. The Handbook of Crisis Communication: Second Edition. Wiley-Blackwell, 2022. 592 p.

Інформаційні ресурси

1. Психологічна допомога особистості, що переживає наслідки травматичних подій : зб. статей / Ін-т соціальної та політичної психології ; Представництво Польської академії наук у м. Києві ; Соціально-психологічний методичний реабілітаційний центр. Київ : Міленіум, 2015. 150 с. URL: <http://surl.li/nvpvdb>

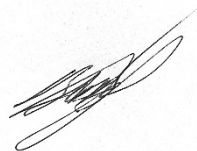
Розробники:

доцент кафедри психології
діяльності в особливих умовах,
доктор філософії з психології

Яна АМУРОВА

старший викладач кафедри психології
діяльності в особливих умовах,
кандидат історичних наук, доцент

Оксана ЛИТВИНЕНКО